

Analyzing the Lived Experiences of Primary School Teachers about the Causes of Students' Academic Failure in Virtual Education during the Covid-19 Pandemic

Seyed Alireza Ghasemi ^{1*}, Morteza Kadkhoda ²

1 Undergraduate Student in Primary Education, Farhangian University, Tehran, Iran

2 Undergraduate Student in Primary Education, Farhangian University, Tehran, Iran

* **Corresponding author:** Undergraduate Student in Primary Education, Farhangian University, Tehran, Iran

Received: 2022-10-10

Accepted: 2022-11-14

Abstract

Background and Aim: After the epidemic of Covid-19 in the world, virtual education replaced face-to-face education. Virtual education, despite its many advantages, also brings challenges, one of which is the academic drop of students, especially in the elementary school. Therefore, the aim of the current research is to analyze the lived experiences of primary school teachers about the causes of students' academic failure in virtual education.

Method: The present research was conducted in a qualitative and phenomenological way. According to the nature of the research, the purposeful sampling method of criterion type was used, and with the in-depth interview of 11 primary school teachers, the data obtained reached saturation. The data obtained from teachers' lived experiences were analyzed by the method of Colisei (2002) and MAXQDA 11 software was used as a data analysis tool.

Findings: Findings from teachers' lived experiences, in the form of six main themes: "Technical and infrastructural problems", "Problems related to the teacher", "Problems related to the student and the student's family", "Psychological pressures", "Lack of correct evaluation" and principles" and "decreasing students' motivation" were classified.

Conclusion: The results obtained from the analysis of primary school teachers' lived experiences of the causes of students' academic failure during virtual education show that a set of factors play a role in student's academic failure, and most of these factors can be controlled by the teacher. Therefore, teachers should reconsider and develop their skills in classroom management, teaching, evaluation, and communicating with students and their parents.

Keywords: virtual education, elementary school, academic failure, covid-19, qualitative.

واکاوی تجارب زیسته معلمان دوره ابتدایی از علل افت تحصیلی دانش‌آموزان در آموزش مجازی دوران همه‌گیری کووید-۱۹

سید علیرضا قاسمی^{۱*}، مرتضی کدخدای^۲

^۱ دانشجوی کارشناسی آموزش ابتدایی دانشگاه فرهنگیان، تهران، ایران

^۲ دانشجوی کارشناسی آموزش ابتدایی دانشگاه فرهنگیان، تهران، ایران

* نویسنده مسئول: سید علیرضا قاسمی، دانشجوی کارشناسی آموزش ابتدایی دانشگاه فرهنگیان، تهران، ایران

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۴۰۱/۰۸/۲۳

تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۱/۰۷/۱۸

چکیده

زمینه و هدف: پس از همه‌گیری کووید-۱۹ در جهان و در راستای پیروی از سیاست‌های قرنطینه، آموزش مجازی جایگزین آموزش حضوری شد. آموزش مجازی علی‌رغم مزایای متعدد، چالش‌هایی را نیز به دنبال دارد که یکی از آن‌ها افت تحصیلی دانش‌آموزان علی‌الخصوص در دوره ابتدایی است. لذا هدف پژوهش حاضر تحلیل تجارب زیسته معلمان دوره ابتدایی از علل افت تحصیلی دانش‌آموزان در آموزش مجازی است.

روش: پژوهش حاضر به شیوه کیفی و از نوع پدیدارشناسی انجام شد. با توجه به ماهیت پژوهش از روش نمونه‌گیری هدفمند از نوع معیار استفاده شد، که با مصاحبه عمیق ۱۱ معلم دوره ابتدایی، داده‌های اخذشده به اشباع رسید. داده‌های حاصل از تجارب زیسته معلمان به روش کلاسی (۲۰۰۲) مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند و از نرم‌افزار MAXQDA ۱۱ به‌عنوان ابزار تحلیل داده‌ها استفاده شد.

یافته‌ها: یافته‌های حاصل از تجارب زیسته معلمان، در قالب شش مضمون اصلی: "مشکلات فنی و زیرساختی"، "مشکلات مربوط به معلم"، "مشکلات مربوط به دانش‌آموز و خانواده دانش‌آموز"، "فشارهای روانی"، "عدم ارزشیابی صحیح و اصولی" و "کاهش انگیزه دانش‌آموزان" طبقه‌بندی گردید.

نتیجه‌گیری: نتایج به‌دست‌آمده از تحلیل تجارب زیسته معلمان دوره ابتدایی از علل افت تحصیلی دانش‌آموزان در دوران آموزش مجازی نشان می‌دهد مجموعه‌ای از عوامل در افت تحصیلی دانش‌آموز نقش دارند که بخش عمده‌ای از این عوامل به‌وسیله معلم قابل کنترل است. لذا معلمان باید در مهارت‌های مدیریت کلاس، تدریس، ارزشیابی و برقراری ارتباط با دانش‌آموزان و والدین آن‌ها، تجدیدنظر کرده و آن‌ها را در خود توسعه دهند.

واژگان کلیدی: آموزش مجازی، دوره ابتدایی، افت تحصیلی، کووید-۱۹، کیفی

تمامی حقوق نشر برای فصلنامه رویکردی نو در علوم تربیتی محفوظ است.

مقدمه

عفونت کرونا ویروس^۲ را، به‌عنوان یک بیماری همه‌گیر اعلام کرد [۴]. با همه‌گیر شدن این بیماری، دولت‌ها و دستگاه‌های بهداشت عمومی، اعلام وضعیت اضطراری کرده و اقدامات گسترده‌ای برای پیشگیری از ابتلا به این بیماری انجام دادند [۵].

دسامبر سال ۲۰۱۹ مصادف شد با شیوع ویروسی ناشناخته و کشنده به نام کووید-۱۹^۱ که منشأ آن شهر ووهان در کشور چین بود [۳-۱]. سازمان بهداشت جهانی در مارس ۲۰۲۰، شیوع

بسیاری از پژوهش‌ها نشان می‌دهند علی‌رغم پیشرفت‌های غیرقابل انکار چند دهه اخیر در زمینه آموزش، کماکان پدیده افت تحصیلی در میان دانش‌آموزان رایج می‌باشد [۲۸]. در دو سال اخیر، تشدید افت تحصیلی در میان دانش‌آموزان و دانشجویان علی‌الخصوص افرادی که شکست تحصیلی و ناتوانی در یادگیری را تجربه کرده‌اند، تحت تأثیر همه‌گیری ویروس کووید-۱۹ و تبدیل آموزش به قالب مجازی، رخ داده است [۲۹]. گرچه پژوهش‌های چندانی در زمینه افت تحصیلی آموزش مجازی صورت نگرفته است اما با وجود این خلأ پژوهشی، به برخی از مهم‌ترین آن‌ها اشاره می‌کنیم. بخشی‌پور و نورالهی در پژوهش خود، نشان دادند عواملی همچون حواس‌پرتی، عصبی بودن، افسردگی، استرس (مسائل روانی) و کاهش کیفیت یادگیری، انگیزه، تقلب، کم‌خوانی، کم‌آوردن زمان (یادگیری) و بازیگوشی، بازی الکترونیکی، اطلاعات مضر، فضای مجازی (تلفن همراه)، عدم حضور در مدرسه، تفریح (محیط‌های نشاط‌آور) و برخورد خانواده، دوستان و همکلاسی‌ها (نزدیکان)، مشکلات اینترنت، مشکلات نرم‌افزار آموزشی (بستر آموزشی)، کیفیت پایین تدریس، تغییر ساعت کلاس، بی‌نظمی معلم و عدم پاسخگویی معلم، بدرفتاری معلم (معلم) از مهم‌ترین علل افت تحصیلی دانش‌آموزان به‌شمار می‌روند [۳۰].

طبق نتایج پژوهش صابری و همکاران و نوری مقدم و مریدی نیز میان اضطراب ناشی از کووید-۱۹ افت تحصیلی و در نتیجه فرسودگی تحصیلی ارتباط مستقیمی وجود دارد. در واقع اضطراب بر فرآیندهای شناختی، انگیزشی و هیجانی دانشجویان تأثیرگذار است. به این ترتیب که، هیجانات منفی مانند استرس و اضطراب در مواجهه با شرایط همه‌گیری افزایش پیدا می‌کند و در نتیجه افت عملکرد را به دنبال دارد [۳۱ و ۳۲].

در پژوهش دیگری که توسط باقری شیخانگفشه، فراهانی و فتحی آشتیانی انجام شد، نتایج نشان می‌دهد عدم آشنایی دانشجویان با آموزش مجازی، باعث گردید تا آن‌ها با افت تحصیلی مواجه شوند [۳۳].

نتایج حاصل از کشف و واکاوی تنش و نگرانی خانواده‌ها در زمینه آموزش مجازی فرزندان‌شان در پژوهش کلاته ساداتی و صبحی گلکار، نشان می‌دهد آنان کیفیت پایین آموزش مجازی را عامل اصلی افت تحصیلی فرزندان خود در دوران همه‌گیری کووید-۱۹ تلقی می‌کنند [۳۴].

نوری شیرازی و همکاران در پژوهش خود توصیه می‌کنند معلمان از نقشه مفهومی نظریه دیوید آزوبل، در تدریس مجازی استفاده کنند. نتایج این پژوهش نشان می‌دهد تأثیر نقشه مفهومی در فراموشی مطالب و زوال یادگیری و با یادآوری و به یادسپاری مطالب درسی نقش اثرگذاری را ایفا می‌کند [۳۵].

همچنین وضعیت جدید ناشی از شیوع کووید-۱۹ شرایط بی‌سابقه‌ای بر وضعیت آموزشی کشورها تحمیل کرد. در حالی که تا قبل از آن در بیش‌تر مواقع، معلمان در کلاس خود حاضر می‌شدند و با استفاده از روش‌های سنتی و به‌طور خاص روش سخنرانی به امر تدریس می‌پرداختند [۶]، پس از همه‌گیری کووید-۱۹، ایجاد قرنطینه و پرهیز از تجمع و حضور در مکان‌های شلوغ علی‌الخصوص مکان‌های سرپوشیده مثل کلاس‌های درس مدارس، ضروری به نظر می‌رسید [۷ و ۸]. در نتیجه، مدارس و دانشگاه‌ها در بسیاری از کشورها از جمله ایران بسته شد و آموزش از راه دور (مجازی) جایگزین آموزش حضوری شد [۱۳-۱۹].

برگزاری کلاس‌های آموزشی به شکل غیرحضوری و در بستر فضای مجازی، ضمن برخورداری از مزیت‌هایی همچون انعطاف‌پذیری [۱۴]، دسترسی آسان و سریع به محتوای آموزشی، عدم محدودیت زمانی در مطالعه و حذف تردهای بی‌مورد و پرهزینه [۱۵]، چالش‌هایی را نیز به دنبال دارد. تعطیلی مدارس و کلاس‌های درس حضوری علاوه بر کاهش تحرک بدنی و ایجاد عوارض بدنی [۱۶]، هزینه‌های اجتماعی، آموزشی و اقتصادی بالایی نیز به همراه دارد [۱۷]. از آنجایی که در شرایط قرنطینه، همه کلاس‌های درس از جمله کلاس‌های درس در مدارس ابتدایی نیز به صورت مجازی برگزار می‌شوند [۱۸]، فقدان بسیاری از زیرساخت‌های مناسب فناوری اطلاعات در کشور و آماده نبودن مهارت فناوری اطلاعات در معلمان از یک‌سو و نبود تجهیزات اولیه همچون تبلت و موبایل از سوی دیگر، چالش‌ها و مشکلات زیادی را به وجود آورد [۱۹]. آشنا نبودن با چگونگی راه‌اندازی نرم‌افزارهای آموزشی [۲۰]، کاهش مشارکت دانش‌آموزان در فرآیندهای مختلف تدریس و کاهش تعامل میان معلم و دانش‌آموز [۲۱] نیز از دیگر چالش‌های ناشی از به‌کارگیری آموزش مجازی است. همه این چالش‌ها و مشکلات در نهایت سبب می‌شوند، تا کیفیت تدریس معلم کاهش‌یافته و موجبات افت تحصیلی دانش‌آموز نیز فراهم شود [۲۲].

یکی از مشکلات شایع در نظام آموزشی بسیاری از کشورهای جهان، پدیده افت تحصیلی^۲ است که زیان‌های علمی، فرهنگی و اقتصادی زیادی متوجه دولت‌ها، خانواده‌ها و فرد می‌کند [۲۵-۲۳]. منظور از افت تحصیلی کاهش عملکرد تحصیلی دانش‌آموز از سطحی رضایت‌بخش به سطحی نامطلوب است که ترک تحصیل، تکرار پایه و در نتیجه ضعف در کیفیت یادگیری دانش‌آموزان از تجلیات آن است [۲۶]. بر همین اساس از افت تحصیلی به‌عنوان آسیب آموزشی نام‌برده می‌شود و در زمره بااهمیت‌ترین مشکلات آموزشی برشمرده می‌شود [۲۷]. همچنین

بنابراین با توجه به اینکه به کارگیری آموزش مجازی و برگزاری کلاس‌ها در دوران همه‌گیری کووید-۱۹، اجتناب‌ناپذیر است و از سویی دیگر افت تحصیلی دانش‌آموزان در این شیوه برگزاری کلاس تشدید می‌شود، بررسی علل افت تحصیلی دانش‌آموزان در این دوران مهم و ضروری به نظر می‌رسد. لذا هدف پژوهش حاضر تحلیل تجارب زیسته معلمان دوره ابتدایی از علل افت تحصیلی دانش‌آموزان در دوران همه‌گیری کووید-۱۹ می‌باشد. بدیهی است کاربست نتایج این پژوهش معلمان را در شناسایی بهتر علل افت تحصیلی دانش‌آموزانشان به‌ویژه در دوره ابتدایی که به‌عنوان حساس‌ترین دوره تحصیلی به‌شمار می‌رود [۴۶]، یاری کرده و در نتیجه منجر به بهبود وضعیت یادگیری و حفظ پیشرفت تحصیلی دانش‌آموز خواهد شد.

روش پژوهش

با توجه به ماهیت موضوع مورد مطالعه، شیوه و رویکرد پژوهش حاضر کیفی و از نوع پدیدارشناسی^۷ است. مشارکت‌کنندگان این پژوهش ۱۱ نفر از معلمان مشغول در دوره ابتدایی شهرستان بیرجند بودند، که به شیوه نمونه‌گیری هدفمند از نوع معیار به‌طوری‌که معلمانی که در دوران کووید-۱۹ در بستر آموزش مجازی تدریس داشته‌اند و همچنین دارای حداقل مدرک کارشناسی بودند، انتخاب شدند. مصاحبه‌های مربوطه از طریق تعیین وقت قبلی صورت پذیرفت. همچنین ابزار گردآوری داده‌ها، مصاحبه نیمه ساختاریافته است که این فرآیند تا اشیاع نظری داده‌ها ادامه پیدا کرد. مدت‌زمان هر مصاحبه با هر یک از معلمان، ۳۰ تا ۳۵ دقیقه بود. بعد از ضبط شنیداری، تمامی فایل‌های صوتی حاصل از مصاحبه‌ها، به رشته تحریر درآورده شد و به شیوه کدگذاری مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند.

برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از راهبرد هفت مرحله‌ای کلازی^۸ (۲۰۰۲) استفاده شد. در این راهبرد، در مرحله اول یادداشت‌برداری از داده‌ها صورت پذیرفت. در مرحله دوم اظهارات و اصلاحات مرتبط با بحث استخراج شد. در مرحله سوم، از هر یک از اظهارات یک مفهوم تدوین شده که بیانگر تفکر اساسی فرد بود نیز استخراج شد. مرحله چهارم، پس از بررسی چندباره خوشه‌های معنایی شکل گرفته و ارتباط آن با مقوله‌های کلی صورت گرفت. مرحله پنجم، نتایج بری توصیف جامع از پدیده تحت مطالعه به هم پیوند داده و دسته‌های کلی‌تری به وجود آمدند. مرحله ششم تقلیل‌سازی از یافته‌ها انجام گرفت؛ به‌گونه‌ای که توصیفات زائد، غیرقابل کاربرد و اغراق‌شده از ساختار کلی داده‌ها حذف گردید و در مرحله هفتم باهدف تأیید یافته‌های پژوهش، با استفاده از روش بازبینی اعضا انجام گرفت. همچنین در مراحل تجزیه و تحلیل داده‌ها از

طبق نتایج تحقیق شاوردی، چیت‌ساز قمی و حیدری استفاده از شبکه‌های مجازی، با کاهش معدل سالانه دانش‌آموزان و افت وضعیت تحصیلی دانش‌آموزان رابطه مثبتی دارد [۳۶].

در پژوهشی دیگر که توسط شکوهی انجام گرفت، نتایج نشان دادند معلم، شلوغی کلاس‌ها و پرجمعیتی، بازی‌های کامپیوتری و فضای مجازی، روابط دوستانه نامطلوب و ناباب، عوامل خانوادگی، بیشترین نقش و تأثیر را در افت تحصیلی دانش‌آموزان دبیرستانی داشته است [۳۷].

در پژوهش‌های جعفری و عندلیبیان و بذرافشان و همکاران مشخص شده است بین میزان استفاده از بازی‌های رایانه‌ای، نوع بازی‌های رایانه‌ای، جنس، سن، رشته تحصیلی و پایگاه اجتماعی دانش‌آموزان با افت تحصیلی رابطه معناداری وجود دارد [۳۸ و ۳۹]. علاوه بر این‌ها نتایج پژوهش ادیبی، نشان می‌دهد بین میزان استفاده روزانه از سامانه‌های اجتماعی مجازی و افت تحصیلی رابطه معنادار و مثبتی وجود دارد [۴۰].

در مقابل، یافته‌های پژوهش بدلی و دهقانی، حکایت از تأثیر مثبت کلاس معکوس الکترونیکی بر میزان عملکرد و انگیزش تحصیلی دانش‌جویان دارد [۴۱]. همچنین نتیجه پژوهش خجسته حاکی از این است که آموزش مجازی در دوران همه‌گیری کووید-۱۹ از طریق سامانه شاد برافزایش انگیزه پیشرفت دانش‌آموزان و مدیریت زمان تأثیرگذار بود. به‌عبارتی استفاده از سامانه شاد موجب افزایش انگیزه پیشرفت در دانش‌آموزان شد. همچنین استفاده از سامانه آموزشی شاد به مدیریت زمان بیشتر در دانش‌آموزان کمک کرد و باعث شد که بهتر از گذشته زمان و وقت خود را مدیریت نمایند و به بهترین نحو از آن استفاده نمایند [۴۲].

طبق پژوهش آلوارز-ریسکو^۴ در دوران همه‌گیری کووید-۱۹ و بهره‌گیری از آموزش مجازی، دانش‌جویان، تحت تأثیر فشارهای روانی، استرس، هیجانات منفی و خستگی بیش‌ازحد قرار می‌گیرند و این تأثیرات مخرب، عملکرد تحصیلی دانش‌جویان را با مشکل مواجه کرده و بسیاری از آن‌ها با افت تحصیلی روبه‌رو می‌شوند [۴۳].

نتایج پژوهش آیگلسیس-پرادس^۵ نیز نشان می‌دهد میان استفاده اصولی از آموزش مجازی و عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان ارتباط مثبت وجود دارد [۴۴]. همچنین طبق تحقیق اسپیتزر و موسلیک^۶، بهره‌گیری از شبکه‌های آموزشی مجازی، سبب بهبود عملکرد دانش‌آموزان آلمانی در درس ریاضی شده است. این تحلیل همچنین نشان داد که دانش‌آموزان با پیشرفت پایین نسبت به دانش‌آموزان با پیشرفت‌های بالا، بهبود بیشتری در عملکرد نشان دادند، که نشان‌دهنده کاهش شکاف در عملکرد بین دانش‌آموزان با پیشرفت پایین و بالا است [۴۵].

با بررسی و تحلیل مصاحبه‌های معلمان مشارکت‌کننده و تجزیه و تحلیل کدهای به دست آمده در پژوهش، تجارب زیسته معلمان در خصوص علل افت تحصیلی دانش‌آموزان دوره ابتدایی در آموزش مجازی، در قالب شش مضمون اصلی: "مشکلات فنی و زیرساختی"، "مشکلات مربوط به معلم"، "مشکلات مربوط به دانش‌آموز و خانواده دانش‌آموز"، "فشارهای روانی"، "عدم ارزشیابی صحیح و اصولی" و "کاهش انگیزه دانش‌آموزان" طبقه‌بندی گردید که در جدول ۱ ارائه شده‌اند.

نرم‌افزار MAXQDA نسخه ۱۱ استفاده شد. به منظور اطمینان بخشی به داده‌ها از فنونی همچون تأیید صلاحیت پژوهشگر برای گرفتن مصاحبه‌ها (برای این منظور پژوهشگر مصاحبه‌ای با استادش انجام داد و پس از دریافت نظر مصاحبه‌شونده، در شیوه مصاحبه نکات لازم را رعایت کرد). از روش کنترل اعضا^۹ استفاده شد بدین منظور در پایان پاسخ هر سؤال، جمع‌بندی صورت گرفت و به مصاحبه‌شونده ارائه شد که ضمن تأیید شفاهی محتوا از سوی مصاحبه‌شونده، آنان بتوانند در مورد صحت و اطمینان‌پذیری شرح ارائه‌شده اظهار نظر نمایند.

یافته‌ها

جدول ۱. مضامین اصلی و فرعی استخراج‌شده از تجارب زیسته معلمان

مضامین اصلی	مضامین فرعی
مشکلات فنی و زیرساختی آموزش مجازی	قطعی اینترنت؛ عدم دسترسی به اینترنت؛ عدم دسترسی به اینترنت پرسرعت؛ خرابی تلفن همراه و هزینه بالای تعمیر؛ کند بودن سامانه شاد؛ مشکل احراز هویت در سامانه شاد برای سیستم عامل IOS؛ مشکل عدم نصب برنامه شاد در بعضی تلفن‌های همراه، خروج خودکار دانش‌آموزان از کلاس درس در سامانه شاد؛ دیر ارسال شدن فیلم‌ها و کلیپ‌های آموزشی توسط معلم در گروه مجازی
مشکلات مربوط به معلم	کمبود وقت جهت مدیریت همه دانش‌آموزان و عدم برنامه‌ریزی زمان توسط معلم؛ محتوای زیاد دروس برای تدریس در زمان محدود؛ عدم ارتباط‌گیری صحیح با دانش‌آموزان؛ عدم ارتباط با والدین دانش‌آموزان؛ صرف وقت زیاد برای تولید محتوای مجازی؛ نقصان سواد رسانه‌ای معلم در تهیه و تولید محتوای مناسب؛ تدریس‌های سرد و خشک و بدون تعامل
مشکلات مربوط به دانش‌آموز و خانواده دانش‌آموز	عدم علاقه به درس و کلاس مجازی؛ نداشتن برنامه صحیح برای مطالعه؛ استفاده نادرست از فضای مجازی؛ کم‌دقتی و حواس‌پرتی؛ عدم انتخاب دوستان درست؛ عدم آشنایی کافی دانش‌آموزان با نرم‌افزارها؛ مشکل در ضبط صدا جهت پاسخگویی به سؤالات؛ کمک گرفتن از والدین در ساده‌ترین تکالیف درسی؛ عدم حضور همه دانش‌آموزان در کلاس؛ عدم مسئولیت‌پذیری دانش‌آموزان؛ عدم دانلود فیلم‌های آموزشی آپلود شده توسط معلم؛ عدم توجه پرسش‌های نظرسنجی ارائه‌شده توسط معلم در گروه کلاسی؛ فقر مالی و کم‌بضاعتی در خرید ابزار و وسایل آموزشی؛ فقر فرهنگی ناشی از عدم شناخت فرآیند تدریس و ارزشیابی؛ ابتلای والدین به بیماری کرونا؛ عدم نظارت والدین بر عملکرد فرزندان در خانه؛ وجود عوامل مزاحم در خانه نظیر سروصداها حین کلاس آنلاین
فشارهای روانی	مقایسه‌شدن با همسالان؛ استرس هنگام پرسش و پاسخ معلم به صورت آنلاین؛ استرس هنگام ضبط فیلم انجام آزمایش‌ها و اتصال وبکم؛ مقایسه‌شدن با گذشته خود؛ ترس از شکست؛ عدم اعتمادبه‌نفس؛ انتظار بیش‌ازحد از دانش‌آموز؛ رفتار تحقیرآمیز معلم با دانش‌آموز در فضای مجازی؛ استرس و اضطراب دانش‌آموزان کم‌بضاعت جهت انجام فعالیت‌ها و اتصال به اینترنت؛ افزایش هیجانات منفی ناشی از قرنطینه؛ لکت زبان حاصل از استرس در ویس‌های ارسالی
عدم ارزشیابی صحیح و اصولی	آزمون دادن و نمره گرفتن هدف صرف دانش‌آموزان است؛ عدم توجه و اهمیت دادن دانش‌آموزان به امتحانات مجازی؛ تقلب در آزمون؛ کمک‌های والدین در هنگام آزمون‌ها؛ عدم دقت در طراحی آزمون برحسب نکات طراحی آزمون برای دوران مجازی؛ قراردادن نمره زیاد برای آزمون و عدم قرار دادن بخشی از نمرات بر پایه مباحث کلاسی و غیره؛ عدم ارائه بازخورد مناسب؛ کاهش فعالیت‌های گروهی و انجام تکالیف گروهی؛ دشواری در برگزاری آزمون آنلاین جهت ارزشیابی؛ عدم امکان مشاهده مستقیم وضعیت همه دانش‌آموز حین ارزشیابی؛ عدم صداقت در انجام تکالیف؛ عدم توان استفاده از کارپوشه
کاهش انگیزه دانش‌آموزان	کاهش جذابیت دروس در آموزش مجازی و عدم رغبت دانش‌آموزان به شرکت در مباحث کلاسی؛ عدم توجه به استعدادها و دانش‌آموزان؛ دوری از مدرسه و فضای جنب‌وجوش و نشاط؛ عدم دریافت بازخورد مثبت کلامی و غیر کلامی از معلم؛ کاهش انگیزه در درس ریاضی به علت عدم فهم درست مطالب به شیوه مجازی و غیر عینی؛ کسل‌کننده بودن دروس و تدریس معلم؛ عدم ارضای نیاز ارتباط با همسالان در مدرسه

علل افت تحصیلی دانش‌آموزان در آموزش مجازی

- مشکلات مربوط به دانش‌آموز و خانواده دانش‌آموز

از دیگر مضامین استخراج‌شده از مصاحبه‌ها باید به مشکلات مربوط به دانش‌آموز اشاره کرد که دارای مضامین فرعی مانند عدم علاقه به درس و کلاس مجازی، نداشتن برنامه صحیح برای مطالعه، استفاده نادرست از فضای مجازی، کم‌دقتی و حواس‌پرتی، عدم انتخاب دوستان درست، عدم آشنایی کافی دانش‌آموزان با نرم‌افزارها علی‌الخصوص آزمون‌سازهای آنلاین، مشکل در ضبط صدا جهت پاسخگویی به سؤالات، کمک گرفتن از والدین در ساده‌ترین تکالیف درسی، عدم حضور همه دانش‌آموزان در کلاس؛ عدم مسئولیت‌پذیری دانش‌آموزان، دانلود نکردن فیلم‌های آموزشی آپلود شده توسط معلم و عدم توجه پرسش‌های نظرسنجی ارائه‌شده توسط معلم در گروه کلاسی، فقر مالی و کم‌بضاعتی در خرید ابزار و وسایل آموزشی، فقر فرهنگی ناشی از عدم شناخت فرآیند تدریس و ارزشیابی، ابتلای والدین به بیماری کرونا، عدم نظارت والدین بر عملکرد فرزندان در خانه، وجود عوامل مزاحم در خانه نظیر سروصداها حین کلاس آنلاین می‌باشد. معلم ۶ در این باره بیان داشت: "اگر دانش‌آموز به درس علاقه نداشته باشی ما هرکاری بکنیم و هر روشی رو استفاده کنیم باز اون فرد افت تحصیلی رو کم کم پیدا میکنه. مورد بعدی از نگاه من نداشتن یه برنامه درست برای مطالعه است. حواس پرتی و بی دقتی هم میتونه یکی از دلایلی باشه که میتونیم بهش اشاره کنیم. دانش‌آموز حواس پرت رو باید شناسایی کنیم و بهش گوشزد کنیم تا حواسش به کلاس باشه که متأسفانه این کار در فضای مجازی واقعا مشکله؛ همچنین بسیاری از والدین هم توانایی خرید تلفن همراه و بسته اینترنتی را نداشتند که این خود مانع حضور دانش‌آموز در کلاس در می‌شد."

- فشارهای روانی

دیگر مضمون استخراج‌شده از تجارب زیسته معلمان، فشارهای روانی است. مضامین فرعی این مضمون اصلی شامل مقایسه‌شدن با همسالان، استرس هنگام پرسش و پاسخ معلم به‌صورت آنلاین، استرس هنگام ضبط فیلم انجام آزمایش‌ها و اتصال وبکم، مقایسه‌شدن با گذشته خود، ترس از شکست؛ عدم اعتمادبه‌نفس، انتظار بیش‌ازحد از دانش‌آموز، رفتار تحقیرآمیز معلم با دانش‌آموز در فضای مجازی، استرس و اضطراب دانش‌آموزان کم‌بضاعت جهت انجام فعالیت‌ها و اتصال به اینترنت، افزایش هیجانات منفی ناشی از قرنطینه، لکنت زبان حاصل از استرس در ویس‌های ارسالی هستند. در همین راستا معلم ۲ گفت: "دانش‌آموز از اینکه با همسالای خودش مقایسه بشه

جهت توضیح بیشتر هر یک از مضامین اصلی، در ادامه نمونه‌ای از تجربه‌های معلمان با استفاده از کدهای ۱ تا ۱۱ مربوط به معلمان، به‌اختصار موردبررسی قرار می‌گیرند.

- مشکلات فنی و زیرساختی

یکی از مضامین استخراج‌شده، مشکلات و معضلات فنی و زیرساختی است. مهم‌ترین مضامین فرعی آن عبارت‌اند از: قطعی اینترنت، عدم دسترسی به اینترنت، عدم دسترسی به اینترنت پرسرعت، خرابی تلفن همراه و هزینه بالای تعمیر، کند بودن سامانه شاد، مشکل احراز هویت در سامانه شاد برای سیستم‌عامل iOS، مشکل عدم نصب برنامه شاد در بعضی تلفن‌های همراه، خروج خودکار دانش‌آموزان از کلاس درس در سامانه شاد، دیر ارسال شدن فیلم‌ها و کلیپ‌های آموزشی توسط معلم در گروه مجازی. در همین راستا معلم شماره ۳ بیان کرد: "مشکلات زیادی رو در این بخش داشتیم. به نظر مهم‌ترین مشکل قطعی اینترنت یا عدم دسترسی به اینترنت بود. بعضی از بچه‌ها متأسفانه تلفن همراهشون در طول سال تحصیلی خراب شد که خب باتوجه به وضع مالی‌شون و شرایط اقتصادی بدترین خبر ممکن هم برای من معلم بود هم برای دانش‌آموزم. در طول خود تدریس بعضی وقت‌ها سامانه شاد بشدت کند بود و اذیت می‌کرد و مانع می‌شد که هم من و هم دانش‌آموزانم بتونیم محتواهامون رو به اشتراک بگذاریم."

- مشکلات مربوط به معلم

مشکلات مربوط به معلم دیگر مضمون اصلی به‌دست‌آمده از مصاحبه با معلمان است. این مضمون نیز دارای مضامین فرعی همچون کمبود وقت جهت مدیریت همه دانش‌آموزان و عدم برنامه‌ریزی زمان توسط معلم، محتوای زیاد دروس برای تدریس در زمان کم، عدم ارتباط‌گیری صحیح با دانش‌آموزان، عدم ارتباط سازنده با والدین دانش‌آموزان، صرف وقت زیاد برای تولید محتوای مجازی، کمبود سواد رسانه‌ای معلم در تهیه و تولید محتوای آموزشی و تربیتی مناسب، تدریس‌های سرد و خشک و بدون تعامل و چاشنی خلاقیت می‌باشد. در همین راستا معلم ۸ گفت: "معلم از دید عامه یک فردی هست که میاد ۵ یا ۶ ساعت درس میده و میره ولی در درون کرونا و آموزش مجازی معلم برای ساخت یک محتوای مجازی به‌طور میانگین ۴ ساعت وقت صرف می‌کرد. معلم کمبود وقت زیادی میاره تا بخواد همه کاراشو انجام بده. موضوع دیگه برای مشکلات معلم بنظرم محتوای زیادی هست که در دروس گذاشتن. مثلا برای مطالعات اجتماعی ۲۲ درس گذاشتن."

بحث

باتوجه به مشکل ایجاد شده در نظام آموزشی جهان بر اثر همه-گیری کووید-۱۹ و اجرای سیاست‌های قرنطینه، آموزش مجازی تنها راه آموزش است. آموزش مجازی در کنار مزایای متعددی که دارد، چالش‌ها و مشکلاتی را هم برای معلمان و هم دانش-آموزان به دنبال می‌آورد. از جمله اینکه بسیاری از دانش‌آموزان در این شرایط عملکرد تحصیلی مناسبی ندارند و به عبارتی دچار افت تحصیلی می‌شوند [۴۷]. در همین راستا پژوهش کیفی حاضر به منظور فهم تجارب زیسته معلمان از علل افت تحصیلی دانش‌آموزان در آموزش مجازی دوران همه‌گیری کووید-۱۹ انجام گرفته است. یافته‌های حاصل از بررسی این تجارب، ذیلاً به تفصیل مورد بررسی قرار می‌گیرند.

نخستین یافته پژوهش، مشکلات فنی و زیرساختی است. بررسی و تحلیل تجارب زیسته معلمان نشان می‌دهد یکی از عواملی که موجب کاهش بازدهی فرآیند یاددهی-یادگیری در آموزش مجازی می‌شود و افت تحصیلی دانش‌آموزان را به دنبال دارد، معضلات و مشکلات فنی و زیر ساختی مربوط به ابزار از جمله تلفن همراه و همچنین اینترنت است. در همین راستا پژوهش‌های یانگ و یو (۲۰۲۲) حاجی‌زاده، عزیز و کیهان (۱۴۰۰)، شفیع و همکاران (۱۴۰۰) و عباسی، حجازی و حکیم زاده (۱۳۹۹) نیز این یافته پژوهش را تأیید می‌کنند [۵۱-۴۸] و با آن همخوانی دارند. در تبیین این یافته پژوهش می‌توان اینگونه اظهارداشت که مواردی همچون قطعی تکرارشونده اینترنت، عدم دسترسی برخی از دانش‌آموزان به اینترنت علی‌الخصوص دانش‌آموزان دارای خانواده کم بضاعت، عدم دسترسی همه دانش‌آموزان به اینترنت پرسرعت و مطلوب، خرابی تلفن همراه و هزینه بالای تعمیرات آن، کند بودن سامانه شاد برای دریافت و ارسال پیام‌ها و محتوای آموزشی، مشکل احراز هویت در سامانه شاد برای برخی سیستم عامل‌ها، مشکل عدم نصب برنامه شاد در بعضی تلفن‌های همراه، خروج خودکار دانش‌آموزان از کلاس درس در سامانه شاد، دیر ارسال شدن فیلم‌ها و کلیپ‌های آموزشی توسط معلم در گروه مجازی و از دست رفتن زمان آموزش، از مهم‌ترین مشکلات فنی و زیرساختی به شمار می‌روند که موجبات افت تحصیلی دانش‌آموزان را در دروان آموزشی مجازی فراهم می‌کنند.

یافته بعدی پژوهش، مشکلات مربوط به معلم را به عنوان عاملی مؤثر در خصوص افت تحصیلی دانش‌آموزان در دوران همه‌گیری کووید-۱۹ و آموزش مجازی مورد بررسی قرار می‌دهد. برخی از دلایلی که موجب کاهش کیفیت تدریس معلم شده و در نتیجه بازدهی یادگیری دانش‌آموزان را کاهش می‌دهد مربوط به معلم توانایی‌های او در زمینه‌های مختلف است. از

متنفره، این یکی از چیزهایی که در طول سال‌های تدریس خودم خیلی مشاهده کردم. اگر به‌خواهم مورد دیگه‌ای رو بگم از استرسی که ناشی از پرسش و پاسخ معلم به‌صورت تصویری در کلاس آنلاین هست نام می‌برم. هر بار این نوع پرسش رو در کلاس بکار گرفتیم در اکثر دانش‌آموزان ترس رو مشاهده کردم. بعضی از دانش‌آموزان در گذشته یک سطح فوق‌العاده در درس داشتند و حالا در سطح ضعیف هستند".

- عدم ارزشیابی صحیح و اصولی

عدم ارزشیابی صحیح و اصولی یکی از مضامین اصلی و یکی از مهم‌ترین علل افت تحصیلی دانش‌آموزان در شرایط آموزش مجازی به‌شمار می‌رود. مضامین فرعی آن عبارت‌اند از: آزمون دادن و نمره گرفتن هدف صرف دانش‌آموزان است، عدم توجه و اهمیت دادن دانش‌آموزان به امتحانات مجازی، تقلب در آزمون، کمک‌های والدین در هنگام آزمون‌ها، عدم دقت در طراحی آزمون برحسب نکات طراحی آزمون برای دوران مجازی، قراردادن نمره زیاد برای آزمون و عدم قرار دادن بخشی از نمرات بر پایه مباحث کلاسی و غیره، عدم ارائه بازخورد مناسب، کاهش فعالیت‌های گروهی و انجام تکالیف گروهی، دشواری در برگزاری آزمون آنلاین جهت ارزشیابی، عدم امکان مشاهده مستقیم وضعیت همه دانش‌آموز حین ارزشیابی، عدم صداقت در انجام تکالیف و همچنین عدم امکان استفاده از کارپوشه. معلم ۹ در این باره اظهارداشت: "برای دانش‌آموزان در این شرایط زندگی، نمره گرفتن هدف شده و با تقلب و کمک والدین سعی میکنند در آزمون مجازی به هرنحوی نمره بگیرند در حالی که هدف آزمون یادگیری نه نمره".

- کاهش انگیزه دانش‌آموزان

یکی دیگر از مضامین اصلی، کاهش انگیزه دانش‌آموزان است. مضامین فرعی این مضمون مواردی همچون کاهش جذابیت دروس در آموزش مجازی و عدم رغبت دانش‌آموزان به شرکت در مباحث کلاسی، عدم توجه به استعدادها دانش‌آموزان، دوری از مدرسه و فضای جنب‌وجوش و نشاط، عدم دریافت بازخورد مثبت کلامی و غیرکلامی از معلم، کاهش انگیزه در درس ریاضی به علت عدم فهم درست مطالب به شیوه مجازی و غیر عینی، کسل‌کننده بودن دروس و تدریس معلم، عدم ارضای نیاز ارتباط با همسالان در مدرسه را شامل می‌شود. معلم ۱۱ در این باره بیان داشت: "بازخورد خیلی مهمه. دانش‌آموز اگر بازخورد خوبی از معلم نگیرد انگیزه‌ش از دست میده. دور بودن از مدرسه هم باعث شد تا انگیزه دانش‌آموزان کم بشه و همین از جنب و جوششون کم می‌کرد".

دوستان و احساس حقارت، استرس و فشار فراوان هنگام پرسش و پاسخ معلم به صورت آنلاین، استرس هنگام ضبط فیلم انجام آزمایش‌ها و اتصال وبکم، ترس از شکست در آزمون‌ها و مورد تمسخر قرارگرفتن، عدم اعتمادبه‌نفس، رفتار تحقیرآمیز معلم با دانش‌آموز در فضای مجازی، استرس و اضطراب دانش‌آموزان کم‌بضاعت جهت انجام فعالیت‌هایی که نیاز به ابزار دارند و همچنین استرس اتصال به اینترنت و شبکه شاد و لکنت زبان حاصل از استرس در ضبط ویس‌های ارسالی، اشاره کرد.

یکی دیگر از یافته‌های پژوهش، عدم ارزشیابی صحیح و اصولی است. ارزشیابی در دوره ابتدایی در امتحانات پایانی و کتبی خلاصه نمی‌شود بلکه مجموعه‌ای از فعالیت‌های در طول سال دانش‌آموزان را در بر می‌گیرد که مستلزم نظارت و بازخورد معلم است. در تبیین این یافته باید چنین بیان داشت که مواردی همچون آزمون دادن و نمره گرفتن هدف صرف دانش‌آموزان است، عدم توجه و اهمیت دادن دانش‌آموزان به امتحانات مجازی، تقلب در آزمون، کمک‌های والدین در هنگام آزمون‌ها، عدم دقت در طراحی آزمون برحسب نکات طراحی آزمون برای دوران مجازی، قراردادن نمره زیاد برای آزمون و عدم قرار دادن بخشی از نمرات بر پایه مباحث کلاسی و غیره، عدم ارائه بازخورد مناسب، کاهش فعالیت‌های گروهی و انجام تکالیف گروهی، دشواری در برگزاری آزمون آنلاین جهت ارزشیابی، عدم امکان مشاهده مستقیم وضعیت همه دانش‌آموز حین ارزشیابی، عدم صداقت در انجام تکالیف و عدم امکان به-کارگیری ابزار مهم ارزشیابی یعنی کارپوشه است. در همین راستا یافته‌های پژوهش‌های کرامتی، رحیمی و افرا (۱۴۰۱) و حمیدی زاده و امیریان (۱۴۰۰) نیز با این یافته پژوهش حاضر، همخوانی دارند [۵۹ و ۶۰].

کاهش انگیزه دانش‌آموزان آخرین یافته پژوهش است. واکاوی تجارب زیسته معلمان دوره ابتدایی نشان می‌دهد دیگر عاملی که سبب افت عملکرد تحصیلی در دوران همه‌گیری کووید-۱۹ می‌شود کاهش رغبت و انگیزه دانش‌آموزان است. این یافته پژوهش مبین آن است که مواردی همچون کاهش جذابیت دروس در آموزش مجازی و عدم رغبت دانش‌آموزان به شرکت در مباحث کلاسی، عدم توجه به استعدادها و خلاقیت دانش‌آموزان، دوری از مدرسه و فضای جنب‌وجوش و نشاط و دوستی، عدم دریافت بازخورد کلامی و غیرکلامی مثبت و سازنده از معلم، کاهش انگیزه در درس ریاضی به علت عدم فهم درست مطالب به شیوه مجازی و غیر عینی و کسل‌کننده بودن دروس و روش تدریس معلم، از جمله مواردی هستند که موجبات کاهش انگیزه و در نتیجه افت تحصیلی دانش‌آموزان را به دنبال می-

جمله این عوامل به عدم مدیریت صحیح زمان توسط معلم، در نظر گرفتن محتوای زیاد دروس برای تدریس، عدم برقراری ارتباط درست با دانش‌آموزان، عدم ارتباط با والدین دانش‌آموزان در راستای نظارت بر فرزندان در خانه، صرف وقت زیاد برای تولید محتوای مجازی، نقصان سواد رسانه‌ای معلم در تهیه و تولید محتوای مناسب آموزشی، تدریس‌های سرد، خشک و بدون تعامل با دانش‌آموزان و به‌کارگیری مشارکت آن‌ها، اشاره کرد. در همین راستا نتایج پژوهش‌های آرکمبولت، لری و رایس^{۱۱} (۲۰۲۲)، تبیری^{۱۲} و همکاران (۲۰۲۲) و مظفری پور و شفیعی (۱۴۰۱) نیز با این یافته پژوهش همخوانی دارند [۵۴-۵۲].

دیگر یافته پژوهش، مشکلات مربوط به دانش‌آموز و خانواده دانش‌آموز است. تحلیل و بررسی تجارب زیسته معلمان دوره ابتدایی از علل افت تحصیلی دانش‌آموزان در دوران آموزش مجازی، نشان می‌دهد عواملی مانند عدم علاقه دانش‌آموزان به درس و کلاس مجازی، نداشتن برنامه صحیح برای مطالعه بهتر، استفاده نادرست از فضای مجازی مانند چت کردن‌های بی‌مورد، کم دقتی و حواس پرتی در کلاس مجازی، عدم انتخاب دوستان درست در فضای مجازی، عدم آشنایی کافی دانش‌آموزان با نرم‌افزارهای آموزشی و تولید محتوا و همچنین سامانه‌های آزمون آنلاین، مشکل در ضبط صدا جهت پاسخگویی به سوالات، کمک گرفتن از والدین در ساده‌ترین تکالیف درسی و عدم اتکا به خود، عدم حضور به موقع همه دانش‌آموزان در کلاس، عدم مسئولیت‌پذیری دانش‌آموزان، عدم دانلود فیلم‌های آموزشی آپلود شده توسط معلم در گروه کلاسی، عدم توجه پرسش‌های کلاسی ارائه شده توسط معلم در گروه کلاسی و همچنین کم‌بضاعتی والدین برای خرید تلفن همراه و بسته اینترنتی، از مهم‌ترین علل ضعف عملکرد تحصیلی و همچنین افت تحصیلی آن‌ها به شمار می‌رود. در همین راستا نتایج تحقیقات یانگ و یو (۲۰۲۲)، اسماعیلی‌شاد (۱۴۰۱) و کدخدا و ناستی‌زایی (۱۴۰۰)، با یافته مورد بحث همخوانی دارند [۴۸ و ۵۶-۵۵].

فشارهای روانی دیگر یافته پژوهش می‌باشد. تفسیر تجارب زیسته معلمان در خصوص علل افت تحصیلی دانش‌آموزان در آموزش مجازی حاکی از این است که دانش‌آموزان در جریان آموزش مجازی با فشارها و تنش‌های فراوانی مواجه اند. نتایج پژوهش‌های لی و چی^{۱۳} (۲۰۲۲) و کارشکی، شهرآئینی و بردبار (۱۴۰۱) نیز تأییدکننده این یافته هستند [۵۸ و ۵۷]. در تبیین این یافته می‌توان بیان داشت که یکی از علل افت تحصیلی دانش‌آموزان در دوران آموزش مجازی، تحمیل فشارهای روانی متعدد بر آن‌هاست. از جمله این فشارها می‌توان به مقایسه‌شدن با

آورند. پژوهش حاجی‌زاده، عزیزی و کیهان (۱۴۰۰) نیز تأییدکننده این یافته پژوهش است [۴۹].

نتیجه‌گیری

نتایج یافته‌های پژوهش حاضر حاکی از این است که مجموعه از معضلات و مسائل در شیوه آموزش مجازی، سبب کاهش پیشرفت تحصیلی و درنهایت افت تحصیلی دانش‌آموزان می‌شوند. دسته از این عوامل جنبه فنی و زیرساختی داشته و دسته‌ای به معلم و آموزگار کلاس و همچنین دسته‌ای دیگر مربوط به دانش‌آموزان و خانواده آن‌هاست. نکته قابل توجه این است که معلم کلاس از طریق توسعه حرفه‌ای خود و دستیابی و تسلط بر شیوه‌های نوین مدیریت کلاس درس، راهبردهای تدریس دانش‌آموز محور همچون روش تدریس معکوس مجازی، به‌کارگیری روش‌های نو در ارزشیابی از عملکرد دانش‌آموزان در فضای مجازی و همچنین تقویت روحیه و اعتماد به نفس دانش‌آموزان می‌تواند تأثیرات بخش عمده‌ای از علل نام برده را به حداقل برساند.

از مهم‌ترین محدودیت‌های پژوهش می‌توان به کمبود منابع در خصوص علل افت تحصیلی دانش‌آموزان در دوران آموزش مجازی و غیرحضور اشاره کرد. لذا نخستین پیشنهاد پژوهش حاضر این است که در آینده در خصوص علل افت تحصیلی علی‌الخصوص علل روانی و هیجانی آن، پژوهش‌های بیشتری صورت گیرد. همچنین دیگر پیشنهاد پژوهش حاضر به معلمان است که با توجه به اینکه ممکن است در آینده نیز از آموزش مجازی در سال تحصیلی استفاده شود، لذا آن‌ها باید سواد رسانه خود را بهبود بخشیده و همچنین از روش‌های تدریس فعال و مبتنی بر دانش‌آموز استفاده کنند تا موجبات افزایش انگیزه، درگیری و فعالیت دانش‌آموزان فراهم‌شده و در نتیجه میزان افت تحصیلی آن‌ها کاهش یابد. در این راستا آنان باید بتوانند با برخی نرم‌افزارهای آموزشی به‌خوبی کار کنند و محتوایی مناسب و پویا تولید نمایند. در زمینه ارزشیابی نیز به معلمان پیشنهاد می‌شود از نظارت والدین در خصوص تکالیف و آزمون‌ها بهره‌گیرند.

تشکر و قدردانی

بدین‌وسیله نگارندگان، مراتب قدردانی و سپاس را از معاونت محترم پژوهشی اداره کل آموزش و پرورش استان خراسان جنوبی، معاونت پژوهش و فناوری دانشگاه فرهنگیان و همچنین تمامی معلمان گرانقدر مشارکت‌کننده در این پژوهش، به عمل می‌آورند.

واژه نامه	
1. Covid-19	کووید-۱۹
2. Coronavirus	کروناویروس
3. Academic failure	افت تحصیلی
4. Alvarez-Risco	آلوارز-ریسکو
5. Iglesias-Pradas	آیگلسیس-پرادس
6. Spitzer & Musslick	اسپیترز و موسلیک
7. phenomenological method	نوع پدیدارشناسی
8. Colaizzi	کلایزی
9. Member checking	کنترل اعضا
10. Yeung & Yau	یانگ و یو
11. Archambault, Leary & Rice	آرکمبولت، لری و رایس
12. Tabiri	تبی‌ری
13. Li & Che	لی و چی

فهرست منابع

- [1] DePhilip R, Quinn M. Adaptation of an anatomy graduate course in ultrasound imaging from in-person to live, remote instruction during the Covid-19 pandemic. *Anatomical sciences education*, 2022; 15(3):493-507.
- [2] World Health Organization. Coronavirus disease (COVID -19) advice for the public. Retrieved from <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/advice-for-public>. 2020.
- [3] Zahed Babolan A, Mosleh Germi M, Amjadi Hor J, Soltani E. Identifying Indicators of Education in During the COVID-19. *Journal of Research in Educational Science*, 2022; 15(55): 41-50.
- [4] Subramanian N, Elharrouss O, Al-Maadeed S, Chowdhury M. A review of deep learning-based detection methods for COVID-19. *Computers in Biology and Medicine*, 2022; 143(7798): 105233.
- [5] Abolmaali Alhosseini K. Psychological and Instructional consequences of Corona disease (Covid-19) and coping strategies with them. *Educational Psychology*, 2020; 16(55): 157-193.
- [6] König J, Jäger-Biela D, Glutsch N. Adapting to online teaching during COVID-19 school closure: teacher education and teacher competence effects among early career teachers in Germany. *European Journal of Teacher Education*, 2020; 43(4): 608-622.

- [16] Videla R, Rossel S, Munoz C, Aguayo C. Online Mathematics Education during the COVID-19 Pandemic: Didactic Strategies, Educational Resources, and Educational Contexts. *Educ Sci*, 2022; 12(7): 492-505.
- [17] Hojati T, Ahmadpour R, Armand M. Investigating the Challenges and Problems of Virtual Education From the Perspective of Primary School Teachers and Principals, 2021; 1(1): 11-22.
- [18] Dorstkar Siyani M, Nosrati Heshi K, Ahmadi-Hedayat H. The investigation of lived experiences of virtual education of sixth grade elementary mathematics teachers in Isfahan in the academic year 2021. *Research in Teacher Education (RTE)*, 2022; 5(1): 67-85.
- [19] Ilter I, Izger G. Elementary School Teachers' Experiences of Distance Education during the COVID-19 Pandemic in Turkey. *inquiry in education*, 2022; 14(1): 1-42.
- [20] Rahimi A, Ahmadi H, Rostami E. A phenomenological approach to the lived experiences of elementary teachers in virtual education Students in Corona (COVID-19). *Research in Teaching*, 2022; 10(1): 162-131.
- [21] Siddiquei M, Kathpal S. Challenges of online teaching during COVID-19: An exploratory factor analysis. *human behavior and emerging technologies*, 2021; 3(5): 811-822.
- [22] Sheivandi, K, Hasanvand F, Abdolahi Moghadam M, Koshki M. Comparing the psychological characteristics of high school students involved in cyberspace and ordinary student's. *New Media Studies*, 2022; 8(30):180-155.
- [23] Ajjawi R, Dracup M, Zachrias N, Bennett S, Boud D. Persisting students' explanations of and emotional responses to academic failure. *Higher Education Research & Development*, 2020; 39(2): 185-199.
- [24] Salimi L, Hasani R. Presenting an academic empowerment program for Martyr and Veteran students with academic failure. *Teaching and Learning Research*, 2021; 17(2): 41-59.
- [25] Zare M. Investigating the causes and factors of academic failure of Shiraz University of Technology students. Master's thesis. Islamic Azad University of
- [7] Huang X, Lai MY, Huang R. Teachers' changes when addressing the challenges in unexpected migration to online mathematics teaching during the COVID-19 pandemic: a case study in Shanghai. *ZDM Mathematics Education*, 2022; 54: 359-372.
- [8] Aboagye E, Yawson JA, Appiah KN. COVID-19 and E-Learning: The Challenges of Students in Tertiary Institutions. *Social Education Research*, 2021; 2(1): 1-8.
- [9] Vargas-Ramos J, Lerma C, Guzmán-Saldaña R, Lerma A, Bosques-Brugada L, González-Fragoso C. Academic Performance during the COVID-19 Pandemic and Its Relationship with Demographic Factors and Alcohol Consumption in College Students. *Int. J. Environ. Res. Public Health*, 2022; 9(1): 365-373.
- [10] Svaleryd H, Vlachos J. COVID-19 and School Closures. In: Zimmermann, K.F. (Eds) *Handbook of Labor, Human Resources and Population Economics*. Springer, Cham. 2022.
- [11] Salas-Pilco S, Yang Y, Zhang Z. Student engagement in online learning in Latin American higher education during the COVID-19 pandemic: A systematic review. *British journal of educational technology*, 2022; 53(3):593-619.
- [12] Baskey U. An Evaluation of Students' Reception to Online Learning During COVID-19. *IJRESM*, 2022; 5(2): 52-56.
- [13] Mosayebi M, Rezapour Mirsaleh Y, Behjati F. The problems and challenges of virtual education in elementary school during the outbreak of coronavirus. *Quarterly Journal of Education Studies*, 2021; 7(27): 65-79.
- [14] Azizi Z, Hoseinnejad H. Opportunities and Threats of Virtual Learning in the Corona Pandemic Era: A Phenomenological Study. *Information and Communication Technology in Educational Sciences*, 2021; 12(46): 153-173.
- [15] Sadati L, Abjar R, Nosrati Abarghoee S, Edalat F, Nouri Z. E-learning challenges and opportunities as experienced by the students Alborz University of Medical Sciences during the Covid-19 pandemic: A qualitative study. *Educational Development of Judishapur*, 2022;12(4): 1011-1023.

- [35] Nouri Shirazi Z, Ghanbari Hamidabadi M, Allipour Z, Sadat Hashemi A. Investigating the effect of Azobel theory concept map to prevent academic failure and learning decline in the corona. *New Approach in Educational Sciences*, 2021; 3(2): 22-26.
- [36] Shaverdi T, Heidari H, Chitsaz Ghomi MJ. The effects of online social networks on the quantitative academic performance of secondary high school girls' students in Tehran. *Technology of Education Journal (TEJ)*, 2020; 14(4): 801-812.
- [37] Rashed R. Study of the Reasons for the Dropout in the Second Year of High School in Qorveh. *Future studies and policy making*, 2019; 5(1): 51-61.
- [38] Jafari A, Andalibian A. The role of computer games in educational failure of high school students in Tehran. *Technology of Education Journal (TEJ)*, 2018; 12(2): 121-130.
- [39] Bazrafshan M, Ghaedian S, Foroutani M, Gholami Y. An Analysis of Secondary High School Students' Personality Dimensions and the Use of Virtual Social Networks in the 4th District of Shiraz City, 2014. *JRUMS*, 2018; 16(10): 913-924.
- [40] Adibi M. Examining the relationship between the use of social networks (virtual) and time management skills with academic failure in second year high school students of the 4th district of Shiraz, master's thesis. Islamic Azad University of Shiraz, Faculty of Humanities, Marvdasht branch. 2015.
- [41] Badali M, Dehghani M. Electronic flipped classroom on improving students' academic performance and motivation in the Context of the COVID-19. *Technology of Education Journal (TEJ)*, 2022; 16(2): 413-422.
- [42] Khojasteh S. The Effectiveness of E-Learning Through etched Program on Students' Motivation for Progress and Time Management During Coronavirus Disease. *Technology and Scholarship in Education*, 2022; 1(2): 43-52.
- [43] Alvarez-Risco A, Del-Aguila-Arcentales S, Yáñez J, Rosen M, Mejia C. Influence of Technostress on Academic Performance of University Medicine Students in Peru during the COVID-19 Pandemic. *Sustainability*, 2021; 13(16): 8949.
- [44] Iglesias-Pradas S, Hernandez-García A, Chaparro-Pelaez J, Prieto J. Emergency Shiraz, Faculty of Humanities, Marvdasht branch. 2017.
- [26] Hosseinbor MO, Balochzehi A. Educational decline in Peripheral Areas (Case study: high school students in Nikshahr, Sistan and Baluchestan province). *Quarterly of Social Studies and Research in Iran*, 2021; 10(3): 805-829.
- [27] Sohrabi A, Sadeghi A, Aghaei A. The lived experience of conditional medical students from academic failure: A phenomenological study. *Iranian Journal of Medical Education*, 2021; 21: 247-255.
- [28] Barros D, Cordeiro A, Gama R, Alcoforado L. Territorial socioeconomic contexts, education, and academic failure in the Coimbra Region Intermunicipal Community (Portugal). *Educ. Pesqui*, 2022; 48: 1-21.
- [29] Zborovsky G. Academic Deviations as a Prerequisite for Stidents' failure in russian universities. 16th International Technology, Education and Development Conference. 2022; 29-36.
- [30] Bakhshipour A, Nourollahi S. Analysis of High School students's perception on academic failure in COVID-19 Pandemic: Qualitative Study. *Rooyesh*, 2022; 11(4): 181-192.
- [31] Saberi A, Ashraf A, Saadat S, Nabatchi Ahmadi T, Hatamian H. The Relationship between COVID- 19 Anxiety and Academic Burnout with the Moderating role of Academic Commitment in Medical Students. 2022; 14(2): 29-37.
- [32] Noorimoghadam S, Moridi A. Comparison of Cognitive Emotion Regulation Strategies, mindfulness and Cognitive Flexibility in gifted and Normal Students During Home Quarantine 19. *Journal of Educational Psychology Studies*, 2022; 19(45): 87-104.
- [33] Bagheri Sheykhangafshe F, Farahani H, Fathi-Ashtiani A. Psychometric Properties of Persian Version of COVID-19 Burnout and Obsession Scales in Students during the Coronavirus 2019 Pandemic. *JRUMS*, 2022; 21(4): 413-432.
- [34] Kalateh Sadati A, Saboohi Golkar Z. Virtual Learning and Parental Stress Experience in the COVID-19 Pandemic: A Qualitative Study in Tabas City. *TB*, 2022; 21(2): 31-40.

- English/French language in higher education in Ghana. *Journal of Language and Linguistic Studies*, 2022; 18(1): 207-222.
- [54] Mozaffaripour R, Shafiei S. A study of virtual education in Shad network from a post-phenomenological perspective. *Journal of educational research*, 2022; 10(44): 102-115.
- [55] Esmaeili Shad B. Analyzing the lived experiences of teachers during the Corona era and providing a practical model for implementing the evaluation process in post-corona combined education. *Journal of Educational Psychology*, 2022; 13(1): 1-21.
- [56] Kadkhoda S, Nastiezaie N. The relationship of teachers' Information literacy with the attitude to e-learning in the period of Covid-19 pandemic. *Technology of Education Journal (TEJ)*, 2021; 16(1): 135-146.
- [57] Li J, Che W. Challenges and coping strategies of online learning for college students in the context of COVID-19: A survey of Chinese universities. *Sustainable Cities and Society*, 2022; 88: 103958.
- [58] Kareshki H, Shahraeini M, Bordbar M. The effectiveness of teaching the selection theory of academic reflection of sixth grade female students of Mashhad city during the corona virus epidemic. *New strategies in psychology and educational sciences*, 2022; 4(13): 187-199.
- [59] Keramati E, Rahimi M, Afra R. Investigating the Challenges and Solutions for Doing an Effective Evaluation of Primary School Students by New Teachers in Shad Software. *Journal of Instruction and Evaluation*, 2022; 14(56): 69-102.
- [60] Hamidizadeh K, Amirian F. Investigating the Challenges of Teaching Elementary School Social Studies in Cyberspace. *Curriculum and Instruction Perspectives Journal*, 2021; 1(1): 58-72.
- remote teaching and students' academic performance in higher education during the COVID-19 pandemic: A case study. *Computers in Human Behavior*, 2021; 119: 106713.
- [45] Spitzer MWH, Musslick S. Academic performance of K-12 students in an online-learning environment for mathematics increased during the shutdown of schools in wake of the COVID-19 pandemic. *PLoS one*, 2021; 16(8): e0255629.
- [46] Saif A. *Modern educational psychology; Psychology of learning and education*. 7th edition, Tehran: Duran. 2019.
- [47] Wang Y, Xia M, Guo W, Xu F, Zhao Y. Academic performance under COVID-19: The role of online learning readiness and emotional competence. *Current Psychology*, 2022: 1-14.
- [48] Yeung M, Yau A. A thematic analysis of higher education students' perceptions of online learning in Hong Kong under COVID-19: Challenges, strategies and support. *Educ Inf Technol*. 2022; 27: 181-208.
- [49] Hajizadeh A, Azizi G, Keyhan G. Analyzing the opportunities and challenges of e-learning in the Corona era: An approach to the development of e-learning in the post-Corona. *Research in Teaching*, 2021; 9(1): 204-174.
- [50] Shafiei S, Akbary Borng M, Pourshafei H, Rostaminejhad M. Teacher-student interactions in the student social network (Shad): a qualitative approach. *Research in Teaching*, 2021; 9(4): 116-92.
- [51] Abbasi F, Hejazi E, Hakimzade R. Lived Experience of Elementary School Teachers about The Opportunities and Challenges of Teaching in the Educational Network of Students (SHAD): A Phenomenological Study. *Research in Teaching*, 2020; 8(3):1-24.
- [52] Archambault L, Leary H, Rice K. Pillars of online pedagogy: A framework for teaching in online learning environments. *Educational Psychologist*, 2022; 57(3): 178-191.
- [53] Tabiri M, Jones-Mensah I, Fenyi D, Asunka S, Challenges of online learning of